

LATVIJAS REPUBLIKA
JELGAVAS NOVADA PAŠVALDĪBA
**JELGAVAS NOVADA SOCIĀLĀS APRŪPES UN REHABILITĀCIJAS CENTRS
“ELEJA”**

UR reģ. Nr. 40900005077, NM reģ. Nr. 90009118031, Soc. pakalp. sniedz. reģ. Nr. 254; Nr. 79; Nr. 942; Nr. 1101; Nr. 921;
Parka iela 11, Eleja, Elejas pagasts, Jelgavas novads, LV-3023, Latvija, tālrunis 63061631, e-pasts: sarc@jelgavasnovads.lv

Jelgavas novada Elejas pagastā

2025. gada 22. aprīlis
Uz 27.03.2025. Nr.1-12/5

Nr. SARCE/3-18/25/73

Latvijas Republikas Tiesībsargs
Baznīcas ielā 25, Rīgā, LV – 1010
tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Informācijai: **Jelgavas novada pašvaldība**
dome@jelgavasnovads.lv

Labklājības ministrija
lm@lm.gov.lv

Par informācijas sniegšanu pēc pieprasījuma

Pamatojoties uz saņemto vēstuli “*Ziņojums par bērnu tiesību nodrošināšanu Jelgavas novada Sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrā “Eleja”*”, Jelgavas novada Sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs “Eleja” (turpmāk – SARC) sniedz šādu informāciju:

1. Pakalpojuma nodrošināšana

SARC Nepilngadīgo personu nodaļā (turpmāk – NPN) tiek nodrošināts ģimeniskai videi pietuvināts ilgstošs sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojums 23 bērniem. Pakalpojums tiek sniegts trīs adresēs:

- Lietuvas ielā 19, Elejas pagasts, Jelgavas novads – 8 vietas ("Bērnu māja");
- Lietuvas ielā 19A, Elejas pagasts, Jelgavas novads – 6 vietas 1. stāvā, 8 vietas 2. stāvā;
- Draudzības ielā 12A–87, Kalnciema pagasts, Jelgavas novads – 4 vietas ("Kalnciema dzīvoklis").

2. Vispārīga informācija par darbiniekiem un kvalifikāciju

Saskaņā ar Tiesībsarga rekomendācijām un Ministru kabineta 2024. gada 16. aprīļa noteikumiem Nr. 241, visi NPN darbinieki, tostarp arī sociālā audzinātāja [..], ir apguvuši speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā. Apmācības norisinājās 2025. gada 7. un 8. aprīlī, apliecība Reģ. Nr. 4-17.1/2025-29239, izdota Latgales mācību centrā.

3. Attieksme un emocionālais klimats

Ikdienā sociālās audzinātājas un atbalsta personāls ikdienā uztur dialogu ar bērniem par viņu emocionālo labsajūtu, attiecībām un ikdienas gaitām, lai veidotu uzticēšanos un atbalstošu vidi. Sarunas nereti notiek neformālā gaisotnē un netiek vienmēr rakstiski fiksētas.

Aprīlī, ievērojot Tiesībsarga ieteikumus, tika organizētas sarunas ar visiem bērniem par dzīves apstākļiem, brīvā laika pavadīšanu, attiecībām un ierosinājumiem izmaiņām. Pārrunas ar bērnu vai pusaudzi un viņu atbildes var būt būtiski atkarīgas no virknes ārējo un iekšējo faktoru, piemēram, tā brīža garastāvokļa, vietas, kur notiek saruna, attiecībām ar sarunas vadītāju, kā arī iepriekšējās pieredzes. Bērni un pusaudži bieži ir emocionāli jūtīgāki nekā pieaugušie, viņu garastāvoklis var mainīties ātri un būtiski, ko ietekmē gan fizioloģiski, gan psiholoģiski aspekti. Šo vecumposmu raksturo emocionālā nepastāvība, kā arī attīstības procesi, kas ietekmē spēju formulēt domas, izteikt sajūtas un reflektēt par notiekošo.

Pārrunu rezultātā secināts, ka bērniem patīk dzīvesvieta un ikdienas vide. Viņi izjūt emocionālu drošību, veido labas attiecības ar darbiniekiem, brīvajā laikā aktīvi piedalās dažādās nodarbēs un uzskata, ka var saņemt atbalstu pieaugušo personāla. Vienīgais konkrētais ierosinājums no bērniem – izveidot telpu trenāžieriem. Brīvajā laikā bērni labprāt spēlē volejbolu, iet ārā ar draugiem, dzied, peld, braukā ar velosipēdu. Katram bērnam individuāli ir nodrošināts velosipēds aktīvai atpūtai. Kvalitatīvai brīvā laika pavadīšanai un komunikācijai, uzņemam ciemiņus no labdarības organizācijām, mentorus.

- **Sapulces un apmācības**

SARC regulāri notiek darbinieku sapulces, kurās pārrunā aktuālos jautājumus. Šā gada 4., 8. un 9. aprīlī tika organizētas īpašas sapulces, kurās aplūkota pozitīvās disciplinēšanas prakse un efektīva komunikācija ar bērniem.

- **Profesionālā izaugsme**

Darbinieki regulāri, atbilstoši amata aprakstam, veicina savu profesionālo kompetenču attīstību, pilnveido zināšanas un prasmes kvalifikācijas celšanas kuros, apmācībās, semināros, vebināros. Ievērojot Tiesībsarga ieteikumus, daļa darbinieku piedalīsies Latvijas Pašvaldību mācību centra rīkotajos kursos par darbu ar pusaudžiem ar izaicinošu uzvedību (25.04.2025.), bet citi – "uzvedība.lv" mācībās šī gada jūnijā (pasniedzēja L. Bērziņa). Kursu rezultāti tiks pārrunāti kopējā sapulcē, lai nodrošinātu zināšanu apmaiņu.

- **Supervīzijas un pieredzes apmaiņa**

Darbiniekiem tiek nodrošinātas regulāras supervīzijas, kā arī reizi gadā tiek organizēti pieredzes apmaiņas braucieni uz citām sociālajām iestādēm.

4. Bērnu sūdzību izskatīšana

SARC ir izstrādāta kārtība “Bērnu sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtība” (apstiprināta 28.09.2017., Nr. SARCE/1-3/17/24), kas ir pieejama visās pakalpojuma sniegšanas vietās. Bērniem tiek nodrošināta iespēja izteikties anonīmi – katrā dzīvesvietā ir sūdzību kastītes/burkas. Šī kārtība tiek skaidrota bērniem iestāšanās brīdī un atkārtoti pēc sešiem mēnešiem. Turklāt reizi gadā tiek veikta anonīma anketēšana, lai izvērtētu pakalpojuma kvalitāti. 2024. gada aptauja notika jūnijā, nākamā plānota 2025. gada jūnijā. Ik pēc trim gadiem tiek veikta SARC pašvērtējuma analīze. Pēdējā – 2023. gada 7. novembrī (Rīkojums Nr. SARCE/3-2/23/20).

Ikdienā saņemot ģimeniskā vidē pietuvinātu pakalpojumu, bērnam veidojas uzticamu personu pieejamība mājās un ārpus tās, pie kurām var vērsties ar jautājumiem vai problēmām, ja viņš nejūtas droši vai vēlas kaut ko mainīt.

Bērni iesaistās ikdienas procesā, veido līdzdalības interešu grupas atbilstoši vecumam, kurās droši runā par savām vajadzībām, prioritātēm, interesēm un izsaka savu viedokli sociālajām audzinātājām, padarot savu ikdienu interesantāku.

5. Veselības aprūpes pakalpojumu nodrošinājums

SARC ikdienā organizē bērnu vizītes pie ģimenes ārstiem, speciālistiem, tostarp zobārstiem un higiēnistiem. Šim nolūkam izstrādāta veidlapa “Klienta ārsta apmeklējums” (Rīkojums Nr. SARCE/3-2/21/20, 27.05.2021.), kuru izmanto katra bērna aprūpē. Katru gadu aizpildītās veidlapas reģistrē klienta personas lietā (sk. 1. un 2. pielikumu).

Gadījumos, kad bērniem ir garīgās attīstības traucējumi vai nepietiekama izpratne, terminoloģija tiek pielāgota saprotamā, draudzīgā valodā. Piemēram, vizīte pie higiēnista tiek paskaidrota kā "zobu tīrīšana, pulēšana". Nereti tiek izmantoti arī izglītojoši video.

Profilaktiskās vizītes pie zobārsta/higiēnista tiek nodrošinātas atbilstoši individuālām vajadzībām. Katram bērnam tās var atšķīties, jo tas ir atkarīgs no zobu veselības stāvokļa, kopšanu ikdienā. Ir bērni, kuriem iesaka vērsties uz profilaktisko pārbaudi 1 x gadā, citiem 2 x gadā un pēc nepieciešamības. Vidēji katrs bērns 2024. gadā šos pakalpojumus saņēma aptuveni trīs reizes. Pieejamība ir atkarīga arī no valsts apmaksāto pakalpojumu rindām.

Par bērna mutes higiēnu un veselību ikdienā regulāri tiek gan domāts, gan darīts, jo SARC apzinās, ka ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt regulāras vizītes pie zobārsta/ higiēnista, tai skaitā profilaktiskā nolūkā.. Tekošie pieraksti: 24.04.2025., 28.04.2025.

Jānorāda, ka daudzi bērni, ierodoties no ģimenēm vai audžuģimenēm, SARC nonāk bez regulāras veselības aprūpes pieredzes. Piemēram, [...] (SARC kopš 09.11.2023.) 2024. gadā stomatologu apmeklējusi jau sešas reizes (sk. 3. pielikumu). Viens no bērniem regulāri apmeklē arī VSIA “Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas” mutes, sejas un žokļu ķirurģijas nodaļu; viņam veikta arī ķirurģiska operācija. Nākamā vizīte ieplānota 14.05.2025.

SARC uzskata par prioritāti bērnu labbūtības, emocionālās drošības un veselības nodrošināšanu, vienlaikus cenšoties veidot izprotošu un cieņpilnu attieksmi no darbinieku puses. Sūdzību izskatīšana un rekomendāciju ieviešana nav formāla – tā ir mērķēta uz pakalpojuma kvalitātes uzlabošanu un iekšējās kontroles stiprināšanu.

Jelgavas novada pašvaldība ir izveidojusi un turpina attīstīt tādu sociālo pakalpojumu nodrošināšanas modeli, kurā būtisks uzsvars tiek likts uz individualizētu pieeju katram bērnam un pusaudzim, radot mājīgu, drošu un ģimeniskai videi pietuvinātu atmosfēru. Šāda vide veicina bērna emocionālo līdzsvaru, piederības sajūtu un uzticēšanos pieaugušajiem, kas ir būtiski faktori pilnvērtīgai attīstībai.

Pakalpojumu sniegšanā tiek ņemtas vērā katra bērna individuālās vajadzības, temperaments, dzīves pieredze un attīstības īpatnības, vienlaikus veicinot arī bērna aktīvu līdzdalību ikdienas dzīvē un lēmumu pieņemšanā. Mājīgā un personificētā vide palīdz mazināt institucionalizācijas sajūtu, aizvietojot to ar cilvēcisku saskarsmi, rūpēm un atbalstu, kas līdzinās ģimenē pieredzētajam. Tāpat īpaša uzmanība tiek veltīta attiecību veidošanai, emocionālajam atbalstam un stabilitātei, kas ir īpaši svarīgi bērniem, kuri dažādu iemeslu dēļ zaudējuši ģimenes vidi vai piedzīvojuši traumatiskus notikumus.

Šī pieeja apliecina Jelgavas novada pašvaldības mērķtiecīgo darbu, virzoties uz ilgtermiņa risinājumiem, kas bērna labklājību un vajadzības izvirza kā galveno prioritāti, nodrošinot aprūpi, kas ir ne vien profesionāla, bet arī sirsnīga un cilvēcīga.

Izsakām pateicību Tiesībsargam par veiktās pārbaudes laikā sniegto objektīvo izvērtējumu, profesionālajām atziņām un rekomendācijā, kas sniedz būtisku ieguldījumu pakalpojuma kvalitātes uzlabošanā un bērnu labbūtības stiprināšanā.

Jelgavas novada
SARC "Eleja" vadītāja:

(paraksts)*

/Nelliņa Veinberga/